

partners.

Business communication is not only a means of transmitting information, but also a means of implementing social relations; it forms the subjects, moreover, it is the power and means of influencing human consciousness. Having classified the PhUs into semantic groups it should be noted that the most numerous semantic groups are those denoting

«person», «work / job», «business meeting», «profit», «loss», «success», «sale», «product», «price», «difficult situation», «financial support». The phraseologisms within these groups prove the completeness of the investigated semantics of business communication and the variety of spheres they are used in.

Reference

1. Arakin V. D. Angliiskaia frazeologiya i ustoichivye nefrazeologicheskie slovosochetaniia: Sbornik trudov [Tekst] / Pod red. V. D. Arakin i dr. – M.: Nauka, 1978. – 231 s.
2. Larin B. O. Frazeologiya ta leksykohrafiia [Tekst] / B. O. Larin. – K. : Naukova dumka, 1989. – 307 s.
3. Cowie A. P. Oxford dictionary of current idiomatic English / A.P. Cowie, and R. Mackin. Vol.2. Phrase, clause and sentence idioms. – Oxford: Oxford university press, 1986. – LXIII, 685p.
4. Oxford Dictionary of Business: New Edition. Oxford University Press, New York. – 2007.
5. Alekhina A. A. Semantic Groups in English Phraseology [Electronic resource] / A. A. Alekhina. – Access mode : <http://openlibrary.org/works>
6. Baranov A. Idioms from a cognitive perspective [Electronic resource] / A. Baranov. – Access mode : <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/politics/article>
7. Leroyer P. Linguistik online. Dealing with phraseology in business dictionaries: focus on dictionary functions [Electronic resource] / Leroyer P. – Access mode : http://www.linguistik-online.de/27_06/leroyer.html
8. Pickering D. Dictionary of Superstitions [Electronic resource] / D. Pickering. – Access mode: http://www.linguistik-online.de/27_06/leroyer.html

В статті розглядається процес формування культури бізнес комунікації. Визначено роль бізнес комунікації в житті суспільства. Проаналізовано стан дослідження проблеми бізнес комунікації в межах фразеологічної семантики. Проведено системний аналіз семантичної структури фразеологічних одиниць як частин фразеосемантичного поля бізнес мовлення. Запропоновано класифікацію фразеологізмів у сфері бізнес комунікації.

Ключові слова: фразеосемантичне поле, фразеологічні одиниці, лексико-семантичне поле, лексическі одиниці, семантична група, національно-культурне своєрідність, вербальне осмислення світу.

У статті розглядається процес формування культури бізнес комунікації. Визначено роль бізнес комунікації у житті суспільства. Проаналізовано стан дослідження проблеми бізнес комунікації в межах фразеологічної семантики. Проведено системний аналіз семантичної структури фразеологічних одиниць як частини фразеосемантичного поля бізнес мовлення. Запропоновано класифікацію фразеологізмів у сфері бізнес комунікації.

Ключові слова: фразеосемантичне поле, фразеологічні одиниці, лексико-семантичне поле, лексичні одиниці, семантична група, національно-культурна своєрідність, вербальне осмислення світу.

УДК 378:373

Лавренова Марія Василівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, м.Мукачеве

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

У статті висвітлено теоретичні аспекти підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціальної роботи. Соціальні комунікації мають широкий спектр функцій. Проблема соціальних комунікацій є пріоритетною для українського суспільства. Проаналізовано сутність понять «комунікація» та «соціальні комунікації». Автором зазначено увагу на формуванні комунікативних здібностей, котрими повинен володіти педагог у процесі фахової підготовки. Наведено окремі вправи на розвиток комунікативних навичок молодших школярів.

Ключові слова: спілкування, комунікація, соціальні комунікації, професійна підготовка, вчитель початкових класів.

Постановка проблеми. У професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів чільне місце належить його готовності до реалізації головних завдань за визначеними напрямками соціально-педагогічної діяльності: соціально-педагогічна превентивізація та реабілітація дезадаптованих і соціально депривованих дітей, здійснення системи превентивних впливів із попередження асоціальності; консультативна допомога батькам «проблемних» дітей; робота з обдарованими учнями; організація спортивно-оздоровчої, дозвілєвої та інших видів соціально активної діяльності школярів; робота в умовах інклюзивного початкового навчання [3, с.52].

Відродження соціальної педагогіки в кінці ХХ ст. об'єктивно відображає потребу часу у відкритості та взаємодії педагогіки й соціального середовища. Основне середовище практичної соціально-педагогічної діяльності – загальноосвітні навчальні заклади. Донедавна в загальноосвітніх навчальних закладах функції соціального педагога виконували класоводи, вихователі груп продовженого дня, тренери та керівники гуртків, заступники директорів, а виховна діяльність на рівні мікрорайону

виконувалась лише частково і також за рахунок зусиль педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних. Проте соціально-педагогічна робота є сукупністю практичних засобів та методів допомоги людям (в першу чергу дітям) на індивідуальному рівні, рівні сім'ї та громади мікрорайону, тобто в безпосередньому середовищі їх перебування [2].

Батьки не зовсім усвідомлюють, що школа – це модель соціальної структури суспільства. Саме в школі діти набувають навичок спілкування й самовиховання, підсвідомо відшліфовують уміння досягати бажаного.

XXI століття ознаменувалося значною кількістю подій, як трагічних, так і вагомих як для суспільства, так і для України зокрема. Але найбільш серйозною проблемою, якою переймаються зарубіжні та вітчизняні науковці, методисти, вчителі є спілкування між людьми.

Від народження до смерті людина перебуває в просторі відносин і різних взаємодій з іншими людьми. Люди можуть взаємодіяти в парах або в малих групах, безпосередньо або опосередковано через засоби зв'язку, масової комунікації, різні види

мистецтва. Вступати в соціальний контакт можуть окремі люди й народи. Спілкування може мати емоційний, діловий, соціально-формальний характер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема комунікації в різних аспектах досліджувалася такими науковцями, як К. Апел, Ю. Габермас, В. Конєцька, Н. Луман, В. Плахов, В. Різун, А. Соколов, О. Холод, Ф. Шарков, та ін. Розкриттю методологічних засад спілкування присвячені праці О. Бодальова, Л. Бусвої, О. Леонтьєва; у працях Л. Долинської, Л. Зінченко, А. Капської, М. Корнєва, А. Мудрика, Л. Савенкової, розкриваються структура, функції та види спілкування. Дослідженням проблем соціально-педагогічної діяльності у навчально-виховній сфері присвячені праці Г. Вороніна, І. Зверєва, А. Капської, Л. Міщик, Р. Овчарової, П. Шептенко та ін.

Мета статті: на основі теоретичного аналізу наукової літератури уточнити сутність понять «комунікація», «соціальні комунікації» та розробити найбільш ефективні вправи на розвиток комунікативних навичок молодших школярів.

Результати дослідження. Зміст поняття «комунікація» змінюється одночасно з розвитком та ускладненням технічних засобів передачі повідомлень, глобалізацією та інформатизацією суспільства [2, с.172]. Термін «комунікація» з'явився в науковій літературі на початку ХХ ст. і є багатоаспектним, у ньому умовно можна виділити такі значення:

- універсальне – спосіб і засоби зв'язку будь-яких об'єктів як матеріального так і духовного світу;
- технічне – комунікація як шлях повідомлення, зв'язок між двома точками простору, засіб передачі інформації та інших матеріальних і ідеальних об'єктів з одного місця в інше;
- біологічне – широко використовується дослідниками при вивченні сигнальних засобів зв'язку у тварин, птахів, комах та інших живих організмів;
- соціальне – вживається для позначення і характеристики різноманітних зв'язків і відносин, що виникають у людському співтоваристві, форма взаємодії людей передачі інформації від одного до іншого, здійснюється за допомогою мови та інших знакових сигнальних систем [10].

У своїх дослідженнях японський вчений Е. Масуда охарактеризував комунікацію як економічну категорію та суспільне благо, яке впливає на розвиток всіх сфер суспільного життя [6].

Отже, комунікація – це процес обміну смисловою інформацією між людьми (індивідами і групами) за допомогою знаків і символів, при якому інформація передається цілеспрямовано, приймається вибірково у відповідності з певними правилами, незалежно від того, цей процес призводить до порозуміння чи ні. Проблема, яку ми виносимо на обговорення, полягає ще і в тому, що нині залишається не визначеним до кінця термін «соціальні комунікації». Він є досить неоднозначним. Тому у ході дослідження ми ставили перед собою мету з'ясувати і сутність поняття «соціальні комунікації».

Соціальна комунікація (англ. *socialcommunication*) – обмін між людьми або іншими соціальними суб'єктами цілісними знаковими повідомленнями, у яких відображені інформація, знання, ідеї, емоції тощо, обумовлений цілим рядом соціально значимих оцінок, конкретних ситуацій, комунікативних сфер і норм спілкування, прийнятих у даному суспільстві [9]. У Філософському словнику соціальних термінів зустрічаємо наступне тлумачення даного визначення. Це категорія ідеалістичної філософії, що позначає спілкування, за допомогою якого «Я» виявляє себе в іншому [1]. Цікавою для нашого дослідження є думка науковця О.Холод, який запропонував визначати соціальні комунікації як «галузь знань, що вивчає організаційно впорядковану систему документів, їх масиви, продукти засобів масової комунікації та інформаційні технології, що забезпечують реалізацію інформаційних процесів і намірів при безпосередній участі членів комунікативного процесу» [8, с. 35].

«Соціальна комунікація» – це обмін між людьми або іншими соціальними суб'єктами цілісними знаковими

повідомленнями, у яких відображені інформація, знання, ідеї, емоції тощо, обумовлений цілим рядом соціально значимих оцінок, конкретних ситуацій, комунікативних сфер і норм спілкування, прийнятих у даному суспільстві [7].

Отже, соціальна комунікація – це складна система, до якої належать історично сформовані соціальні інститути, канали, засоби і методи створення, обробки, збереження та розповсюдження різних видів інформації.

За словами С. Іскри головна мета соціальної комунікації – «досягти єдності і поступу людей, які живуть у суспільстві». Дослідниця зазначає, що в ході даного процесу повинна бути високою відповідальність і фаховість тих, хто є творцями повідомлень – комунікаторів; «сумління мусить зобов'язувати цих людей бути компетентними в мистецтві комунікації, щоб діяльно провадити свою працю; засоби соціальних комунікацій повинні мати особливу роль у «підготовці різноманітних виховних заходів, які повинні співпрацювати з різними суспільними прошарками» [4].

У процесі професійної підготовки педагогів, наголошує В. Кан-Калик, доцільно особливу увагу звернути на формування комунікативних здібностей, котрим повинен володіти педагог, зокрема: швидко та правильно орієнтуватися в змінних умовах спілкування; правильно планувати та здійснювати саму систему комунікації; швидко та точно знаходити комунікативні засоби, що одночасно відповідають індивідуальним особливостям як суб'єкта так і об'єкта спілкування; постійно відчувати та підтримувати зворотній зв'язок у спілкуванні [5].

Для того щоб робота була найбільш ефективною, потрібно максимально її урізноманітнити. У ході дослідження ми можемо запропонувати вправи на розвиток комунікативних навичок молодших школярів. Наприклад:

Вправа «Намалюй свого друга»

– Сьогодні вранці велика хмара закрила сонце, і тому тепер на вулиці дуже похмуро. Але зайчик-вуханчик передав нам ось такі маленькі сонечка і сказав: «Якщо ви намалюєте на кожному з них своїх друзів, то тоді сонце знову почне світити, але намалювати своїх друзів потрібно усміхненими, веселими.

Потім учитель може запропонувати розмістити маленькі сонечка навколо великого сонця.

– Друзі ваші посміхаються, мабуть, усім приємно це бачити, і тому, велике сонце стало знову яскраво світити. Ваші теплі посмішки зробили добру справу.

Вправа «Склади розповідь»

Учитель пропонує учням розглянути фотокартки із шкільного життя дітей: *діти дружно граються; хлопчик не хоче ділитися іграшками; дівчинка сидить на самоті* і скласти коротеньку розповідь за ними.

В кінці розповідей учнів варто підвести до морального правила: «Один одного триматися – нічого не боятися».

Вправа «Без кого я не можу обійтись?»

Учні можуть запропонувати сісти в коло й, перекидаючи м'яч одне одному, промовляти: «Я не можу обійтись без (називає ім'я дитини, якій кинула м'яч), тому, що вона ... (гарна, весела, розумна, добра, сильна...).

Учитель дає можливість у цій грі виділити і підтримати дітей, які не користуються особливим авторитетом серед однолітків. Наприклад: «Я не можу обійтись без Олега, бо він завжди готовий прийти на допомогу», «Я не можу обійтись без Маринки, бо вона завжди привітна й має добру вдачу».

На закінчення вправи можна обговорити з учнями прислів'я «Вірний друг – то найбільший скарб».

Вправа «Так – ні»

– Учні, у вас на партах прапорці двох кольорів. Прапорець червоного кольору буде означати вашу відповідь «Ні», а прапорець зеленого кольору символізуватиме відповідь «Так». Я висловлюватиму свою думку, а ви, залежно від того, згодні зі мною чи ні, піднімаєте потрібний прапорець.

Отже, починаємо гру:

– Друг – це той, хто завжди прийде на допомогу, кому можна довірити свої таємниці.

- Я можу мати тільки одного друга.
- Друг завжди поруч зі мною.
- Друг має мені віддавати все, що в нього є.
- Друзі ніколи не сваряться.
- Друг завжди усе робить правильно.
- Друг має бути сильним і захищати мене.

Вправа «Азбука настрою»

Учні отримують набір із шести каток, на кожній з яких зображений персонаж з різним емоційним станом. Вчитель показує учням піктограми із зображенням різних емоційних станів. Учні знаходять відповідний емоційний стан на своїй картці й закривають його фішкою.

У ході гри вчитель розповідає, що інколи людям буває сумно, і тому потрібно бути уважними до оточуючих, вчасно помічати й намагатися їх утішити.

Як можна розважити та втішити іншу людину? (Відповіді учнів можуть бути такими: розповісти жарт, сказати добре слово, запросити до гри, пригостити чимось смачненьким).

Вправа «Сумна Маринка»

За лічилкою обирається «сумна Маринка». Вона сідає в центрі кола й робить сумний вираз обличчя. Учні мають її розважити й розвеселити, використовуючи слова, жести, жарти, примовки, можна використовувати танцювальні рухи. Як тільки дівчинка посміхається, її місце займає інша дівчинка.

Після завершення гри бажано провести обговорення самопочуття:

- Чи важко було втішати?
- Чому ви обрали саме такий спосіб?

Список використаних джерел

1. Андрущенко, В.П. Філософський словник соціальних термінів / В.П. Андрущенко, Т.В. Андрущенко, В.Г. Антонечко, В.С. Бакіров, Г.П. Балабанова; Під заг. ред. В. П. Андрущенко. – 3-є вид. – К., Харків: РИФ, 2005. – 672 с.
2. Білан Н.І. Соціальні комунікації в інформаційному суспільстві / Н.І. Білан // Наукові записки Інституту журналістики. – Том 56., 2014. Липень-вересень. – С.171-175.
3. Будник О. Підготовка майбутнього вчителя до змістово-функціонального моделювання соціально-педагогічної діяльності // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – № 1. – 2014. – С.49-56
4. Іскра С.І. Офіційні документи римо-католицької церкви у галузі використання засобів масової комунікації [Електронний ресурс] / С.І. Іскра. – Режим доступу: <http://www.infolibrary.com.ua/books-text-11194.html>
5. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении / Виктор Абрамович Кан-Калик. – М.: Просвещение, 1987.
6. Masuda Y. The Information Society as Post-Industrial Society / Y. Masuda. – Washington, 2005. – 456 p.
7. Соціальна комунікація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/86%D1%96%D1%8F>.
8. Холод О.М. Соціальні комунікації: соціо- та психолінгвістичний аналіз: навч. посіб. / Холод О.М. – Львів: ПАІС, 2011. – 288 с.
9. Холод О. М. Концептуальні особливості соціальних комунікацій / О.М. Холод // Комунікаційні технології : наук. журн. [наук. ред. О.М. Холод]. – 2014. – Том 3. – С. 12–16.
10. Шатілова О.С. Теорія і практика комунікацій: методичні рекомендації до практичних занять з курсу «Теорія і практика комунікацій» для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» / О.С.Шатілова. – Київ: ДУТ, 2016. – 25 с.

В статье раскрыты теоретические аспекты подготовки будущих учителей начальных классов к социальной работе. Социальные коммуникации имеют широкий спектр функций. Проблема социальных коммуникаций является приоритетной для украинского общества. Проанализированы сущность понятий «коммуникация» и «социальные коммуникации». Автором акцентировано внимание на формировании коммуникативных способностей, которыми должен обладать педагог в процессе профессиональной подготовки. Приведены отдельные упражнения на развитие коммуникативных навыков младших школьников.

Ключевые слова: общение, коммуникация, социальные коммуникации, профессиональная подготовка, учитель начальных классов.

The article analyzes the theoretical aspects of the preparation of primary school teachers for social work. The concept of «communication» and «social communication» is analyzed. The content of the concept of «communication» changes simultaneously with the development and complication of technical means of communication, globalization and informatization of society. Communication is a process of semantic exchange of information between people (individuals and groups) with the help of symbols and symbols, in which the information is transmitted purposefully, is taken selectively in accordance with certain rules, regardless of whether this process leads to an understanding. Social communication - the exchange between people or other social entities by integral sign messages, which reflects information, knowledge, ideas, emotions, etc., due to a number of socially significant assessments, specific situations, communicative spheres and norms of communication, adopted in this society. In the process of professional training of teachers, according to the words, it is expedient to pay special attention to the formation of communicative abilities, which should be the teacher, in particular: to quickly and correctly navigate in changing conditions of communication; plan and implement the system of communication correctly; quickly and accurately find communicative means that at the same time correspond to the individual characteristics of both the subject and object of communication; constantly feel and maintain feedback in communication. Some exercises for the development of communicative skills of junior pupils are given.

Key words: communication, social communication, elementary school teacher

– Чи приємно, коли люди тобою опікуються й намагаються розважити?

Вправа «Розфарбуй настрої»

Діти отримують по два малюнки Оленки з гарним та сумним. Учнім пропонується розфарбувати малюнки, підібравши відповідний колір, пояснити, чому саме вони використали такі кольори.

Вправа «Скільки коштує?»

Учитель ставить запитання й допомагає на нього відповісти, наголошуючи на тому, що не все у світі можна купити за гроші (дружба, цікаві книжки, здоров'я, добрі думки, любов, іграшки, щирість, вдячність).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, у процесі дослідження нами проаналізовано сутність понять «комунікація» та «соціальні комунікації». У ході аналізу наукової літератури термін з'ясували «комунікація» означає – роблю спільним, зв'язую. Під соціальними комунікаціями розуміємо таку систему суспільної взаємодії, яка включає визначені шляхи, способи, засоби, принципи встановлення і підтримання контактів на основі професійно-технологічної діяльності, що спрямована на розробку, провадження, організацію, удосконалення, модернізацію відносин у суспільстві, які складаються між різними соціальними інститутами, де, з одного боку, у ролі ініціаторів спілкування найчастіше виступають соціально-комунікаційні інститути, служби, а з іншого – організовані спільноти (соціум, соціальні групи) як повноправні учасники соціальної взаємодії [5].

Матеріали статті не претендують на остаточне розв'язання порушеної проблеми. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в розкритті структури, функцій та видів спілкування соціальної комунікації.